

ناموس طبیعت

بمثابه راهکار سعادت بشر

آیت‌الله سید محمد خامنه‌ای^(۱)

چکیده

بدبختی انسان خواهد بود و عذاب و کیفر الهی را در پی خواهد داشت. در اینجاست که اسماء و صفات جلالیه خداوند، ظهور و تجلی می‌یابد.

کلیدواژگان: سنت الهی، ناموس طبیعت، نظام احسن، سعادت، تقدیر الهی، وجود، خیر، اسماء و صفات الهی، صفات جمالیه و جلالیه.

انسان ذره‌بی در عرصه آفرینش و عضوی از این عالم مادی است و طبعاً با مجموعه جهان هستی، یعنی همه عوالم خلق و امر، در ارتباط طبعی و قهری و ساختاری می‌باشد. مشیت الهی بر این قرار گرفته است که جهان آفرینش با تمام اجزاء و اعضای خود تعاملی پیوسته و طبیعی داشته باشد؛ یعنی همانگونه که فلاسفه قدیم معتقد بودند، سرنوشت انسان از سویی به افلاک یا عوالم امر و فوق بشر و باصطلاح به نفوس فلکی سپرده شده و حیات انسانها بر اساس تقدیر الهی - که بر قاعده خیر محض بناشده - در جریان می‌باشد، و از سوی دیگر عمل و اندیشه انسان نیز پژواکی به دستگاه خلقت داشته و

جهان آفرینش و طبیعت براساس قواعد و قوانین (نوامیس یا سنن الهی) خلق شده و نظام خلقت بر آنها استوار است. مشیت و تقدیر الهی بر این قرار گرفته که تمام اجزاء و اعضای جهان هستی، با یکدیگر و با مجموعه جهان خلقت، در ارتباطی و تعاملی دوسویه باشند. انسان نیز بعنوان عضوی از این جهان، هم میتواند بر آن اثر بگذارد و هم میتواند از آن تأثیر بپذیرد. این تأثیر و تأثر بر اساس قانون (ناموس) و قاعده اصلی این جهان، یعنی تساوق «وجود» و «خیر» مقدر شده است؛ آنجا که خیر هست، وجود نیز هست (و برعکس) و آنجا که خیر نباشد، «شر»، یعنی لاوجود و عدم است (و برعکس). یگانه راه رسیدن انسان به سعادت حقیقی، هماهنگی و همراهی با نظام طبیعت و قواعد حاکم بر آن است؛ سنت الهی یا قانون و ناموس طبیعت بگونه‌یی است که انحراف از آن، شر، بلا، ضرر، آفت، بیماری و... را در پی خواهد داشت. جهان (انسان کبیر) در برابر اعمال خوب و بد انسان (عالم صغیر) واکنش نشان میدهد؛ «گناه» که همان تمرد از فرامین الهی یا انحراف از قواعد تکوین و طبیعت است، موجب شقاوت و

(۱). استاد فلسفه و رئیس بنیاد حکمت اسلامی صدرا، تهران، ایران؛ siprin@mullasadra.org

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۳/۱ تاریخ تأیید: ۱۴۰۰/۴/۱ نوع مقاله: بنیادین، نقد و نظر

DOR: 20.1001.1.15600874.1400.27.1.8.4